

1

Tērvetes pilskalns

Tērvete XIII gs. bija Rietumzemgales politiskais un ekonomiskais centrs. Tērvetes pilskalns ir viens no iespaidīgākajiem un krāšņākajiem ne tikai Rietumzemgalē, bet arī senbaltu zemēs. Par Tērveti stāsta poētiskā Livonijas hronika, kurā pieminēta gan Tērvetes pils apkārtnē un koka pils, gan tās 13. gs. valdnieki Viestards un Nameisis. Tērvetes pilskalns ir tikai daļa no milzu arheoloģiskā kompleksa, kurā ietilpst vēl trīs pilskalni – Klosterkalns, Svētais kalns un Putnu kalns, Tērvetes pilskalna priekšpils ar viduslaiku pilsdrūpām, seno apmetni un kapsētu.

2

Tērvetes viduslaiku pils drupas

Iegarenā kalnā pie Tērvetes pilskalna – bijušajā priekšpilī – atrodas mūra drupas. Tās ir Kuršu un Zemgaļu hercogu medību pils paliekas. Domājams, ka medību pils celta XVI gs. beigās uz krietni senākiem (XIV gs. pirmās puses) Ordeņa pils pamatiem.

3

XII gs. Tērvetes koka pils (rekonstrukcija)

Tērvetes koka pils ekspozīcija stāsta par zemgaļu vēsturi un seno Tērvetes vēsturi. Šeit ir izstādīta plaša zemgaļu materiālās kultūras ekspozīcija: sadzīves piederumi, rotaslietas, ieroči, apģērbi, mēbeles. Var ieraudzīt lielāko zobenu izstādi Latvijā.

4

Svētais kalns

Svētā kalna nosaukumu varētu saistīt ar seno zemgaļu kulta vietu. 1286. gadā Livonijas ordeņa šķērsiņš uzdeva Heiligenbergas pili ar 300 vīru garnizonu. Nespējami padzīt krustnešus no Svētā kalna, zemgaļi nodedzināja savu Tērvetes pili un atkāpās uz Rakti.

5

Augstais kalns (Silakalns)

Mežā pie Latvijas–Lietuvas robežas izslējušais par Augsto jeb Silakalnu dēvētais pilskalns, iespējams, bija XIII gs. avotos minētais zemgaļu zemes Silenes centrs. Arheoloģiskie izrakumi liecina, ka šis pilskalns bijis apdzīvots jau pirms mūsu ēras, te dzīvoja IX–XIII gs. Uz austrumiem no pilskalna atradās divi nocietināti forti.

6

Žagares pilskalns (Žvelgaiča kalns)

Pilskalns atrodas Žagares osa (vaļņveida paugura), Svētes upes kreisajā krastā. Visticamāk, pili cēluši vācieši, lai nostiprinātos jaunās zemēs. To apliecina ne tikai atradumi, kas nav baltu izcelsmes, bet arī pilskalna forma – kvadrātveida trapecē ar grāvjiem un terasēm (balti milēja ovāla formu). Arheologi ir konstatējuši, ka pilskalns, iespējams, ir XVI–XVIII gs. muižas vieta, kas ierīkota XIII gs. nenocietinātās apmetnes vietā. Žagares (vēlāk Vecās Žagares jeb Aukštadvara) muiža minēta kopš 1495. gada. Lietuvas kunigaikšča Žvelgaiča vārdā pilskalns nosaukts tikai XX gs. pirmajā pusē.

7

Raktes pilskalns (Raktuves kalns)

Labajā Svētes krastā ierīkotajā pilskalnā stāvēja Raktes pils, uz kuru 1284.–1285. gadā no Tērvetes pils pārcēlās zemgaļi, kas neizturēja ordeņa spiedienu. Viņiem sekoja zemgaļi no Dobeles pils. 1289. gadā zemgaļi bija spiesti pamest pili un atkāpties uz Sidarbi.

8

Kalneļa pilskalns (Sidabre)

Poētiskajā Livonijas hronikā Sidabre minēta kā pēdējā zemgaļu pils, kuru 1290. gadā nopostīja Livonijas ordeņa karaspēks. Daļa pils iedzīvotāju kopā ar krustnešiem devās uz Mītavu (Jelgavu), bet daļa zemgaļu nepadevās un devās uz Lietuvu.

9

Jonišķu vēstures un kultūras muzejs

Muzejā un tā nodaļās darbojas pastāvīgās ekspozīcijas, kas iepazīstina ar Jonišķu novada arheoloģijas un vēstures, etnogrāfijas un mākslas mantojumu. Viena ekspozīcija veltīta zemgaļu cilts kultūrai. Muzejs attīsta izglītojošus un kultūras pasākumus.

10

Saules kaujas memoriāls

Saules (Šauļu) kauja norisinājās 1236. gada 22. septembrī starp Lietuvas un Zobenbrāļu ordeņa armijām. Ordenis cieta sakāvi, no kuras tā arī neatguvās, un 1237. gadā tika pievienots spēcīgākajam Vācu (Krustnešu) ordenim. Saskaņā ar vienu no hipotēzēm kauja notika pie Mūsas un Tautiņas satiekas.

11

Jurgaiču pilskalns (Krustu kalns)

Kulpes kreisajā krastā stāvošais Jurgaiču pilskalns tiek identificēts ar Kuļu pili, kuru 1348. gadā nodedzināja krustneši. Ilgus gadus kalns stāvēja kails. XIX gs. vidū uz pilskalna sāka celt krustus, savukārt XX gs. sākumā Krustu kalns kļuva par bieži apmeklētu svētvieta. 1993. gadā šo vietu apmeklēja arī pāvests Jānis Pāvils II. Šodien pilskalns tiek uzskatīts par Lietuvas katoļu svētvieta, kuru katru gadu apmeklē tūkstošiem svētceļnieku un tūristu.

16

Rekču pilskalns

Pilskalns atrodas gleznainā vietā Ventas upes labajā krastā, pie satekas ar nezināmu upīti. Blakus atrasta pirmspils apmetne 0,7 ha platībā. Cilvēki šeit dzīvoja līdz XIV gs. Vēlāk par pilskalnu stāstītas dažādas leģendas. Laika gaitā pilskalns kļuva par apkārtnē iedzīvotāju sanākšanas un svētku vietu.

17

Papiles I pilskalns

Pilskalns atrodas pauguru kēdē Ventas kreisajā krastā. Šeit atradās Papiles pils, kurai 1339. un 1359. gadā uzbruka Livonijas ordeņa karaspēks. Uz rietumiem un ziemeļiem no pilskalna atradās senas apmetnes, netālu atrasta arī VII–XIV gs. kapsēta. XIX gs. pilskalnā ierīkota kapsēta.

22

Babotes pilskalns (Kartavu kalns)

Pilskalns atrodas grēdā pie Bikstupes. Domājams, ka Babotes pils apriņķis piederēja Dobes zemei. 1279. gadā pie Babotes notika kauja starp zemgaļu karaspēku, kuru vadīja Nameisis, un no tās bēgošajiem apvienotajiem Livonijas ordeņa brāļu un kuršu spēkiem.

23

12

Salduves pilskalns

Salduves (Žuvininku) pilskalns atrodas Šauļu pilsētas austrumu nomalē. Šeit atradās spēcīga koka pils, kas pievienojās aizsardzības līnijai, kas XIII–XIV gs. sargāja Lietuvu no Zobenbrāļu ordeņa uzbrukumiem no ziemeļiem. Mūsdienās pilskalns ir Šauļu iedzīvotāju un tūristu apmeklējama vieta.

18

Lokavas pilskalns (Lokavas kalns)

Nomaļā, purvainu mežu ieskaudajā vietā esošais noslēpumainais pilskalns datēts ar I–II gadu tūkstoša pēc Kr. sākumu. Kalna austrumu pakājē atradās sena apmetne. XIX–XX gs. pilskalna laukums un nogāzes daļēji nojauktas, rokot granti.

Dobeles pilskalns ar Ordeņa pils drupām

Bērze upes labajā krastā ierīkotais pilskalns bija zemgaļu zemes Dobeles centrs ar vienu no spēcīgākajām zemgaļu pilīm un pamatīgu piepils apmetni. Dobeles pils 1279.–1289. gadā atvairīja pat sešus Livonijas ordeņa uzbrukumus. Lai gan krustnešiem neizdevās pili ieņemt, paši zemgaļi, nespējot izturēt pastāvīgos uzbrukumus, pili sadedzināja un devās uz Rakti. 1335.–1347. gadā zemgaļu koka pils vietā Livonijas ordenis uzcēla mūra pili, kurai blakus pacēlās arī baznīca – pils kapliča. Pēc 1730. gada pils tika pamesta un pamazām sabruka. Šobrīd pilsdrupas ir sakārtotas, kapličā ierīkots muzejs, blakus pilij izveidots viduslaiku stila Elizabetes Magdalēnas dārzs.

13

Baltu kultūras izziņas centrs "Baltu ceļš"

Interaktīvā baltu kultūras centra "Baltu ceļš" mērķis ir veicināt ceļošanu un iepazīt baltu cilšu kultūras un dabas mantojumu. Šeit ar mūsdienīgām tehnoloģijām, eksponātu kopijām un izglītojošām aktivitātēm tiek prezentēta baltu cilšu vēsture, kultūra un dzīvesveids.

19

Dobes (Incēnu) un Mežakalna pilskalns

Tiek pieņemts, ka Dobes pilskalns bijis zemgaļu Dobes zemes centrs ar labi nocietinātu pili un lielu apmetni. Blakus, otrpus ceļam, slēpjas Mežakalns. Domājams, ka tajā stāvēja Livonijas hronikā minētā Livonijas ordeņa koka pils, kas celta 1259.–1260. gada ziemā pēc neveiksmīgā uzbrukuma Tērvetei.

24

Dobeles Novadpētniecības muzejs

Muzejs aicina iepazīties ar Dobeles pils un pilsētas vēsturi. Viena muzeja ekspozīcijas daļa ir veltīta zemgaļiem. Tajā ieraudzīsiet atjaunotus zemgaļu apģērbus, autentiskus sadzīves priekšmetus, rotaslietas un ieročus. Tūristu grupas var rezervēt izglītojošus pasākumus.

14

Šauļu vēstures muzejs

Muzeja mūsdienīgās ekspozīcijas iepazīstina ar Šauļu novada vēsturi, arheoloģiju un etnogrāfiju. Ekspozīcijas papildina izglītojošas telpas. Apmeklētāju grupas var pasūtīt dažādus izglītojošus pasākumus, muzejā notiek arī izstādes un pasākumi.

20

21

Jaunpils

Jaunpils – kādreizējā Livonijas ordeņa Dobeles komturejas pils, pirmo reizi minēta 1411. gadā. Tā ir tipiska ūdens pils uz nelielas pussalas, kuru aizsargā dzirnavu dīķis un aizsarggrāvis. XVII gs. pils rekonstruēta kā vietējā barona rezidente.

25

Jelgavas (Mītavas) pils

Seno Mītavas pili uz Lielupes salas 1265.–1266. gadā uzcēla Livonijas mestrs Konrāds fon Manderns. XIV gs. to pārbūvēja par mūra pili un izmantoja gājieniem pret zemgaļiem. Pils nojaukta 1738. gadā, gatavojot vietu Kurzemes un Zemgales hercogu rezidences celtniecībai.

15

Šilēnu pilskalns

Ventas kreisajā krastā pie Kuršēniem esošais pilskalns, iespējams, ir XIII gs. avotos minētās zemgaļu Šilēnu zemes centrs. Blakus pilskalnam atklāta sena apmetne, bet netālu – kapsēta. Pilskalns bija apdzīvots līdz XIV gs. sākumam. Padomju laikā daļa nogāzes nopostīta, rokot granti.

Spārnu pilskalns (Spārnene)

Vēsturnieki uzskata, ka pie Spārnu ezera labi nocietinātais pilskalns bijis zemgaļu zemes Spārnēnu centrs. Pilskalna augstums ir 30 m. Uz rietumiem no pilskalna atradās sena, nocietināta apmetne. Arheoloģiskie atradumi liecina, ka pilskalns tika apdzīvots IX–XIII gs.

26

G. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs

Muzejs izveidots 1818. gadā vēsturiskā ēkā, kas zināma ar Academia Petrina nosaukumu. Šeit ilgu laiku darbojās slavenā Mītavas ģimnāzija, kurā mācījās pirmie Latvijas un Lietuvas prezidenti. Lielākā muzeja vērtība – latviešu glezniecības vecmeistara Ģederta Eliasa (1887.–1975.) darbu kolekcija.

Pa krustniešu pēdām

Tūrisma maršruts "Pa krustniešu pēdām"

Aicinām doties ceļojumā, lai iepazītos ar seno Zemgales vēsturi, uzzinātu par zemgaļu kaujām ar Zobenbrāļu un Krustniešu ordeņiem, sekotu pa krustniešu pēdām palikušajā vēsturiskajā un kultūras mantojumā.

Šis izdevums sagatavots, īstenojot projektu "Sekojot Livonijas Ordeņa krusteņu gājieniem rietumu Zemgalē" (LLI-453, Traces of Crusades). Projekta mērķis ir palielināt vēsturiskās Zemgales zemes tūrisma potenciālu Latvijas un Lietuvas pierobežas reģionā. Projekta partneri: Žaģares reģionālā parka direkcija, Jonišķu Vēstures un kultūras muzejs, Dabas mantojuma fonds (Lietuva) un Dobeles novada pašvaldība (Latvija). Projektu finansē Eiropas Savienības Interreg V-A Latvijas – Lietuvas programma 2014.–2020. gadam, piešķirdama 0,7 milj. eiro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansējuma līdzekļu. Par šī izdevuma saturu pilnībā atbild Dabas mantojuma fonds, un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

<https://arcg.js/Gru9a>